

Dr. Kolláth György

Bibó István szerint egyetlen jogos forradalom van, az emberi méltóságé. Azt gondolom, ha Bibó István a XXI. században élne, vagy forradalmár lenne vagy remete, de semmi esetre sem politikai közszereplő. A mai úzust talán az ő gyomra sem bírná. Embertelen ugyanis az, amit ma egy politikai közszereplőnek le kell nyelnie. Szép, árvalányhajás magyar kifejezéssel éve hovatovább nagy (hortobági szürke) marha az, aki mindezt rezzenéstelen arccal tűri, (sőt odatartja még a másik orcáját is, ha igazán keresztény). Sokan, felszínesen úgy vélik: ez a szabad világ, a nyitott társadalom kálója. Nem nagy ügy, négyévenként (a hatalomban) úgylis térfélcseré van, addig ki lehet bírni. Az egyik tizenkilenc, a másik egy hóján húsz, egykutyák, aki pedig túl finnyás, ne vállaljon közhivatalt. Gond rengeteg akad, van mit kipécézni. Bár csak ennyiről, erről volna szó!

Cím
Méltóság, és ami alatta
van

Dátum
2004.08.10.

Tagadom, hogy napjaink Magyarországon ennyi épp' jó, ez mindenképpen szükséges és egészséges is lenne! Személyek tönkretételére, vagy végsőkig való megalázására irányuló közpolitikánk mélyrepülése nem normális dolog, senki tartós érdekét nem szolgálja. A demokraták mó(d)szeres kikezdése magát a demokráciát teszi instabillá. Ez a totális meghunyászkodásnak, netán a diktatúra rendpárti illúziójának kedvez.

Ott tartunk például, hogy exponált tisztséget betöltő ember (jobbról avagy balról) eleve azzal a feltétellel mer csak találkozni, ügyvédi eszmecserét folytatni, hogy kiköti: maga a találkozás is maradjon titokban (ti. ne kompromittáljuk önmagunkat vagy egymást). Hová jutott ez az ország? Kinek használ az állandó, beteges, sérelmi politika, a sok infantilis, ártó szándékú, zsigeri kikezdés, az elemi úriemberség teljes feladása? Senkinek! Vigyázzunk: nem mindenki válik (szellemi tekintetben) kápóvá, de bárki válhat annak áldozatává. Azé volna az előny, aki előbb megbélyegez? Higgyünk neki, avagy ugyanúgy vágjunk vissza? Egyik sem megoldás! Végső soron kettős hatás érhető el: lassan mindenki becsülete alábbszáll, senkinek semmit nem lehet és/vagy nem fognak elhinni, továbbá a pártos politika egyszerűen bigottságot igénylő hitbéli kérdéssé aljasul.

A régi rómaiak még tudták, hirdették: *suprema lex: salus rei publicae* (a köztársaság üdve legyen a legfőbb törvény). Ma, itthon a politikai osztály talán egyharmadát vezérli ez az elv. A (leg)többen egyszerűen a patkó túloldalára figyelnek, netán kínjukban, megtörten a semmiről értekeznek, avagy a markukba röhögve olykor fogást keresnek, máskor fedezéket. Kiválasztottjaink nem velünk törődnek, hanem egymással vannak elfoglalva. Még ha meg is érdemelnék egymást, mi mégsem ezt érdemelnénk. Aki csupán rombolni, cikizni tud, sosem fog építkezni. Aki pedig kettős fedezékbe menekül vagy a köpések elől ide-oda kapkodja a fejét, tényleg nem alkot. Éreztetethető szavak nélkül is: kakuktkojásként ülsz, öcsi a bársonyszékben, ne legyen hát benne túl sok örömed!

Ismerek jó pár embert, aki kivételes tehetsége ellenére ilyesfajta, növekvő tünetek miatt nem vállal (köz)funkciót. Közhely: ahol a javadalmazást korbáccsal mérik, ott mazochisták fognak tolongani. Néhányan a „megtaláltak” közül ilyenkor megpróbálnak magyarázattal szolgálni, érvelni, tényeket, bizonyítékokat felsorakoztatni. Így lesz sunyi napihírből hónapos botránykő. A meccs nem nyerhető! Miután a cél rendszerint pusztán a besározás és szinte semmi más, jól kijönni a dologból nem lehet. Ettől az embervadászat állandóvá válik, nemzeti sport jelleget ölt. Ez idő tájt még kárörömmel nézi a publikum a vergődést, mert időről-időre új célszemély kerül sorra. Kevesen érzik még a veszélyt, hogy lassan bárki célkeresztbe kerülhet. Ügyvédként, magánemberként ismerek mintegy 100 neves politikust. Háromról nem merném biztonsággal mondani, hogy boldog és büszke abban a tisztségében, amit – szerintem

Dr. Kolláth György

alapvetően jól – betölt. Miért, meddig gondoljuk még azt, hogy a tetemre hívott, frusztrált fásult és végletekig keserű politikus minket azért mégis csak képes és fog is boldogítani?!

Mindeközben sokaknál szakad a cérna, felparázslík az indulat itt is, ott is. Lassan mi, szurkolók, fizető nézők képtelenek leszünk különbséget tenni a bika és a matador közé. „Idegen-országban” a nemes küzdelem jutalmaként a torreador megkapja a legyőzött bika fülét. Itthon mintha ez is fordítva lenne: a fújtató állat tart igényt a trófeára, a megsebzett ember (bármely) testrészére, ül tort saját gyalázata fölött. Ki vagy mi fogná őt vissza a jövőben?!

A klasszikus filmekből ismert, ha kell amerikai elnököt is megbuktató, tényfeltáró és összerakó, oknyomozó újságírás helyett a honi médiában kisztílú politikai gazzetteket látunk, olvasunk. Ha pedig a mértéktelen gonoszság, indulat és politikai pártosság bűncselekménybe torkollik, akkor jön a hümmögő kórus, mondván, hogy újságírókat nem lehetne börtönnel fenyegetni, már ha csakugyan sajtószabadság van. Mást talán igen, de a tollnokot nem!? És egyébként is, tapicskolnak némelyek önmaguk demagógiájában: ha X,Y megírhatta a maga fullánkos könyvét, mégse került börtönbe, akkor ennyi jog a másik oldal hisztérikusainak is kijár. Hát nem!

Naiv volnék, ha azt hinném: a jogismeret hiánya akadályoz meg sokakat a tisztánlátásban. Valójában a személyiség polgári jogi védelmét tételező és vagyoni eszközökkel szankcionáló Ptk. 1959-ből, a szigorúbb, markánsabb büntetőjogi normákat adó Btk. 1978-ból való, de még az emberi jogok primátusát meghirdető alkotmányreform is 1989-ből eredeztethető. Tizenöt-huszonöt év alatt és között persze nem volt változatlan az emberi méltóság, a becsület, a jóhírnévhez fűződő jog védelme, miután a szabad választásokra épülő, plurális jogállam demokráciája a politikai élet közszereplőinek nagyobb fokú bírálhatóságát, velük szemben a kritikusabb szólásszabadság jogát intézményesítette. De éppen ez idő alatt vált, vagy legalábbis válhatott volna axiómává még az említett körben is: a tény szent, a vélemény, a bírálat joga ugyanakkor szabad. E két dolog pedig nem jogász számára is: Makó-Jeruzsálem. Sőt, az indokolatlanul bántó, lealacsonyító, az emberi méltóságot sértő bírálat sem megengedhető, tehát még a gyűlölt politikai ellenfelet sem szabad megalázni, dúvadként üzni-hajtani, és végképp nem szabadna az ő köztisztiséget nem viselő hozzátartozóját bántani, életét tönkre tenni. Mondom: nem a jogi-etikai-tárgyi tudás hibázik, hanem az emberség hiányzik akkor, amikor ezt fundamentalista kártevők nap mint nap „elfelejtik”.

Egy divatos hivatkozásról: arról, hogy ki kivel találkozhat, mutatkozhat. Agyrém, ami ezt újabban körülengí. Megérteném, ha fertőző beteggel volna muszáj parolázni, vagy orvos ettől eltiltaná a beteget, még ha ő gya(ko)rló politikus is. De egyébként? Ki tartozik erről számadással és kinek? Ki szabhatja meg másnak a kívánatos és az ellenjavallt randevúk körét, számát: hány korner tesz ki egy tizenegyest? És ha csak utólag derül ki, hogy jobb lett volna nem is látni X,Y-t? Visszaszívható a találkozó, kisértőzhető a kép, mint a régi szép időkben? Megyünk vissza az ötvenes évekbe? Büntetés lesz, akár begyűjtés, söprés, deportálás is? Az örök vadászmezőkön egyenruhájában feszengő Bástya elvtársnak volna mégis csak igaza, aki egyszerre dirigált és alkalmazkodott? Az irány politikai hatású rebetlit sejtet.

Még valami: a magánélet, a hobbi, a kapcsolódás, mint újkeletű, manifesztálódott „bűn”. Ez is marhaság. Velencén egy csirkepörkölt főző versenyen ajándék-csomagot kapott egy lelkes fiatal, aki meg tudta mondani: mi az én kedvenc sportom. Kár volt. Nemigen szeretnék olyan országban élni, ahol közügy az én alapütésem, és nem érdekel, hogy más -amatőrként – mit művel a szabad idejével a szíve jog szerint.

Különben lassan ember lesz embernek farkasa.